

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

(Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje i Zelina)

TEHNIČKO UREDNIŠTVO

Stručni kolegij Muzeja Moslavine u Kutini

Glavni i odgovorni urednik: Srećko Karapetrić

Tehnički urednik: Tihomir Krsmanović

Uređivački kolegij: Goran Jakovljević (Bjelovar),
Srećko Karapetrić (Kutina), Tihomir Krsmanović (Kutina),
Slavica Moslavac (Kutina)

KOREKTURA: Ana Bobovac, Srećko Karapetrić

Muzejski vjesnik izlazi jedanput godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Za sadržaj i lekturu tekstova odgovaraju autori.

Glasiло solidarno financiraju Muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Nakladnik: Muzej Moslavine Kutina

Za nakladnika: Slavica Moslavac

Tisak: Tiskara i knjigovežnica Kutina

Broj 14 - travanj 1991.

Godina XIV

Naklada: 600 komada

Naslovna stranica: Detalj sa izložbe "30. godina Muzeja Moslavine" u Kutini

KRATAK PRIKAZ PRVE FAZE ISTRAŽIVANJA NA VIŠESLOJNOM PRETPOVIJESNOM ARHEOLOŠKOM LOKALITETU GRADINA MARIĆ U MIKLEUŠKOJ 1990. GODINE

Nakon višegodišnjih nastojanja u 1990. godini započelo je sistematsko i zaštitno iskopavanje na arheološkom lokalitetu Gradina Marić u Mikleuškoj (općina Kutina). Lokalitet se nalazi na nadmorskoj visini od oko 260 metara, s lijeve strane komunikacije Mikleuška - Podgarić.

Sondažno arheološko istraživanje na Gradini Marić izvršeno je još 1964. godine¹⁾, a pokretni arheološki materijal je pokazao da je ovo višeslojno prapovijesno naselje koje je trajalo u kontinuitetu od srednjeg neolita do starijeg željeznog doba²⁾.

Ponovni interes za ovaj lokalitet nametnuo se u onom trenutku kada je konstatirano da je u zadnjih nekoliko godina u znatnoj mjeri devastiran eksploatacijom kamena lokalnog kamenoloma (na osnovu sadašnjeg stanja vrlo je teško utvrditi koliki je to dio³⁾).

Prva faza planiranih višegodišnjih sistematskih istraživanja na Gradini Marić realizirana je u razdoblju od 6. do 26. lipnja 1990. godine, u organizaciji Muzeja Moslavine u Kutini.

Ekipo su sačinjavali stručnjaci iz muzeja Sjeverozapadne Hrvatske - članovi Sekcije arheologa i preparatora Muzejskog društva: Marina Šimek, arheolog, voditelj istraživanja (Gradski muzej Varaždin), Hrvoje Strukić, arheolog (Zavičajni muzej Zelina), Vladimir Sokol, arheolog (Muzej Prigorja Sesvete), Goran Jakovljević, arheolog (Gradski muzej Bjelovar), Vjekoslav Štrk, arheolog (Zavičajni muzej Čazma), Ana Bobovec, arheolog (Muzej Moslavine Kutina), Branimir Šimek, preparator (Gradski muzej Varaždin) i Tihomir Krsmanović, dokumentarist (Muzej Moslavine Kutina).

Istraživanje je započelo na najugroženijem dijelu lokaliteta, na samom rubu kamenoloma, na centralnom platou, najvišem dijelu, te na južnoj, vrlo strmoj i sjevernoj, nešto blažoj padini. Vođeno je sistemom sondi (4 x 4 m) spajanih u veće istražne blokove.

Teren na kome je istraživanje započelo bio je vrlo težak, obrašten gustom šumom, mjestimično i neprohodnim raslinjem.⁴⁾

POČETAK ISKOPAVANJA NA LOKALITETU GRADINA MARIĆ U MIKLEUŠKOJ - KRČENJE TERENA

Na najvišem dijelu nalazišta - centralnom platou istražene su dvije sonde, a u jednoj od njih dva objekta - otpadne jame. Konstatirano je da je ovaj plato bio umjetno zaravnjen tokom razdoblja u kome je tlo bilo obrađivano.

Pokretni arheološki materijal (fragmenti keramike, dječje igračke, utezi, mikroliti, kućni lijep) pripada kasnijoj fazi Vučedolske kulture.

Prilikom zaravnavanja centralnog platoa zemlja pomiješana sa arheološkim materijalom gurnuta je na južnu, strmu padinu i tako je tu nastao kulturni sloj u prosjeku debeo jedan metar. Na ovoj su padini, paralelno sa škarpom, otprilike u pravcu sjever - jug zakopane tri sonde (III, IV i V) koje su kasnije spojene u istražni blok. Tragovi objekata nisu pronađeni, a među sekundarno nataloženim materijalima pronađeno je ulomaka keramike karakteristične za kasno brončano i starije željezno doba, utega i pršljenova, kućnoga lijepa sa vidljivim otiscima drvene građe, dječjih igračaka, kamenih predmeta i životinjskih kostiju. Sve to pripada dugom vremenskom razdoblju od neolita do starijeg željeznog doba.

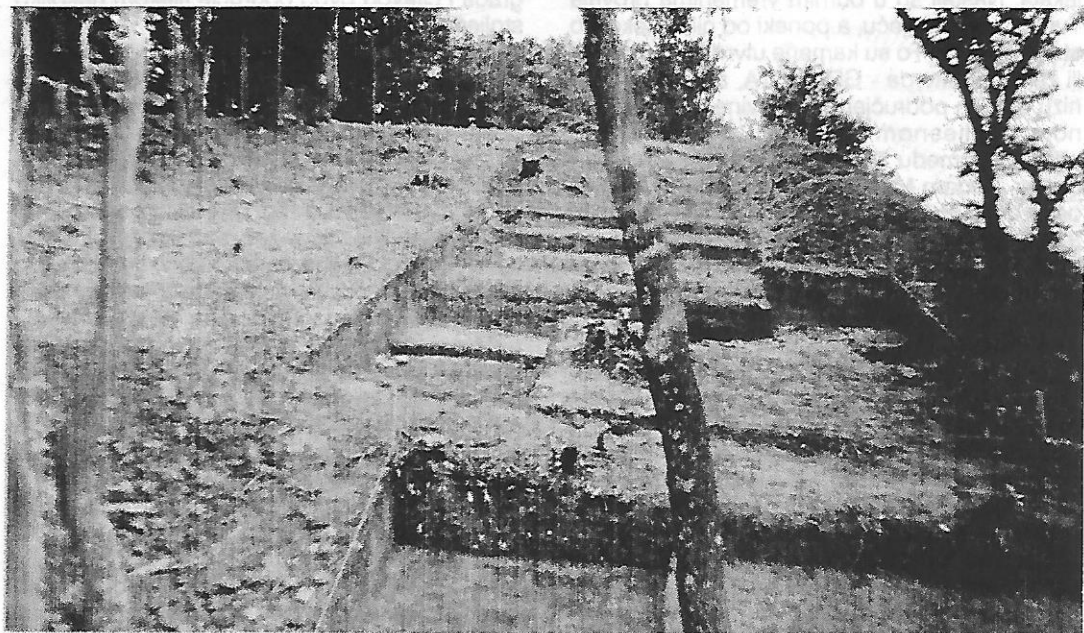
Vrlo je važno istaknuti da su ovdje pronađeni tragovi fortifikacije - 4 rupe sa tragovima istrunulih drvenih stupova u sloju sipine. Može se pretpostaviti da bi daljnja istraživanja južne padine u smjeru zapada od ruba kamenoloma mogla dati zanimljive podatke o konstrukciji obrambenog sistema ovoga naselja.

Na blagoj zaravni sjeverno od centralnog platoa otvorene su tri sonde (VI, VII i VIII), koje su također spojene u veći istražni blok. U sondi VIII otkriveni su tragovi većeg zemuničkog objekta (otprilike 3,2 x 2,5 m) te je istraživanje prošireno na istok prema škarpi, i na zapad, slijedeći prostriranje zemunice. U ovom bloku istražena su 4 objekta i to 2 otpadne i 2 radne jame. Uglavnom su bile ispunjene materijalom koji pripada Vučedolskom kulturnom krugu. Zemunica, koja je dijelom uništena, ove godine nije do kraja istražena.

Ovogodišnja istraživanja na lokalitetu Gradina Marić su pokazala da tragove Vučedolskog naselja treba tražiti na sjevernoj padini lokaliteta, a daljnja istraživanja usmjeriti u pravcu zapada od ruba škarpe.

U toku istraživanja 1990. godine određena je otprilike sjeverna i južna granica naselja u sačuvanom dijelu lokaliteta. Izvan areala naselja otvorene su još dvije probne sonde (2 x 2 m) od kojih je jedna dala neznatne količine arheološkog materijala, a druga je bila sterilna.

Usporedo sa iskopavanjem napravljena je sva prateća dokumentacija: geodetski snimak istraženog područja, situacioni plan, tlocrti i presjeci istraženih objekata. Vođeni su terenski dnevници, snimljen je video-film, a čitav tok iskopavanja je i fotografski dokumentiran. Pokretni arheološki materijal deponiran je u Muzeju Moslavine u Kutini.

ISTRAŽNI BLOK NA JUŽNOJ PADINI NALAZIŠTA (SONDE III, IV, V)

BILJEŠKE:

- 1/ Sondažno arheološko iskopavanje na Gradini Marić u Mikleuškoj 1964. godine vodila je Dragica Iveković, arheolog Muzeja Moslavine u Kutini, a rezultate je objavila u Arheološkom pregledu (br. 7, 1965) i Zborniku Moslavine (br. 1, 1968).
- 2/ Prema Tabelarnom prikazu relativnokronoloških odnosa u prethistoriji u SZH Zorka Markovića, to bi bio vremenski period između 4200 i 700 g. pr. n. e.
- 3/ U međuvremenu je kamenolom poduzeća "Cestar" iz Kutine prestao raditi, iako za sada nije moguće doznati da li se sasvim odustalo od eksploatacije kamena na ovome mjestu ili će se eventualno nastaviti.
- 4/ Godine 1964. kada su vršena sondažna istraživanja na Gradini Marić, dio lokaliteta bio je prekriven šumom, a dio su bile oranice i vinogradi. Danas je čitavo područje lokaliteta teško pristupačno, a u doba vegetacije mjestimično i neprohodno.

Ana BOBOVEC, Muzej Moslavine u Kutini

SREDNJOVJEKOVNI ARHEOLOŠKI LOKALITETI NA PODRUČJU OPĆINA KUTINA I GAREŠNICA

Spomenici srednjega vijeka o kojima će ovdje biti riječ spadaju u red fortifikacijskih objekata. Nastali su u burnim vremenima provala Turaka u XV stoljeću, a poneki od njih i nekoliko stoljeća ranije. To su kamene utvrde - BURGOVI ili zemljane utvrde - GRADIŠTA, a protežu se u nizu čitavim područjem Moslavine koja je u jednom povijesnom razdoblju bila granično područje između Turske imperije i kršćanskog svijeta. Padom Moslavine pod tursku vlast neki od tih objekata ušli su u njihov obrambeni sistem, a povlačenjem Turaka uglavnom su ostali izvan funkcije i nisu više obnavljani. Ostatke nekih od njih i danas možemo vidjeti, a neki su ostali samo u narodnoj predaji.

GARIĆ GRAD (općina Garešnica) se smatra jednim od najstarijih srednjovjekovnih gradova u Hrvatskoj. Od XII do XVI stoljeća Garić grad egzistira kao upravno središte šireg područja istočno od Čazme, koje se u pisanim dokumentima spominje već 1163. godine. Samo utvrđenje, čiji su ostaci još i danas dobro vidljivi i relativno sačuvani, smješteno je na sjevernim obroncima Moslavačke gore (nedaleko izvora potoka koji se u prošlosti zvao Garić, a podno najvišeg vrha Moslavačke gore Humke)¹⁾

Pronađeni ostaci materijalne kulture, a i sama arhitektura gotičkoga stila zorno govore o životu grada i čitavog ovog područja tijekom nekoliko stoljeća prije provale Turaka.

Na Garić grad kao značajno srednjovjekovno naselje i utvrdu prvi puta je u ovom stoljeću skrenuo pažnju Đuro Szabo²⁾, a inicijativu za pokretanje arheoloških istraživanja inicirao je Muzej Moslavine u Kutini 1960. godine. Napravljen je geodetski i arhitektonski snimak, te su izvedeni zaštitni radovi 1964. godine pod rukovodstvom Konzervatorskog zavoda Hrvatske iz Zagreba. Istovremeno je vođena i akcija za pokretanje sistematskih istraživanja i konzeravciju čitavoga objekta. Ova nastojanja dala su rezultata i radovi su otpočeli 1968. godine. U troškovima su ravnomjerno participirale sve moslavačke komune i Republički fond za unapređenje kulturnih djelatnosti Hrvatske. Garić grad je u perspektivi trebalo uklopiti u okvir Rekreacionog centra Podgarić. Radovi su izvođeni u suradnji sa Regionalnim zavodom za zaštitu spomenika kulture iz Zagreba.

U prvoj fazi izvršeno je čišćenje objekta od gustog raslinja i nanosa zemlje, a zatim je ot-